

HAKAN GÜNDAY

ZAMİR

—
Türk
Edebiyatı
Roman
—

... DK

Hakan Günday, 29 Mayıs 1976'da Rodos'ta doğdu. İlk romanı *Kinyas ve Kayra*'yla (2000) edebiyat çevrelerinin ilgiyle izlediği ve kendi okur kitlesini yaratan bir yazar olan Günday'ın eserleri, Doğan Kitap tarafından yayımlanmaktadır: *Zargana* (2002), *Kinyas ve Kayra* (2003), *Piç* (2003), *Malafa* (2005), *Azil* (2007), *Ziyan* (2009), *Az* (2011), *Daha* (2013).

Hakan Günday *Daha* adlı romanıyla Fransa'nın saygın edebiyat ödüllerinden olan Médicis'in 2015 En İyi Yabancı Roman Ödülü'ne layık görüldü.

Zamir

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Kinyas ve Kayra	Ziyan
Zargana	Azil
Piç	Az
Malafa	Daha

Zamir

Yazan: Hakan Günday

Editör: Hülya Balcı

Yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2021 / ISBN 978-625-8495-42-3

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomođlu

Kapak illüstrasyonu: Emre Orhun

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1

Baha İş Merkezi. A Blok Kat: 2

34310 Haramidere-İstanbul

Tel. (212) 412 17 00

Sertifika no: 44452

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Zamir

Hakan Günday

Kadın oldukları için öldürölmüş tüm o Kadınlara

Bir meşrubat ya da sabun nasıl pazarlanıyorsa,
biz de öyle barış satıyoruz...
Nasıl ki savaşın reklamı yapılıyor, biz de barışın
reklamını yapıyoruz.

John Lennon

Bomba ve Bebek

Demek ki bu evrende her şey bir şarapnel. Ve genişlemekte olan, aslında bir şarapnel bulutu. Bu yüzden gökardalar ve her şey birbirinden uzaklaşıyor. Bu yüzden evren aynı anda her yöne şiddetle ilerliyor. Er ya da geç bir şeylere, bir yerlere çarpmak için. Er ya da geç yok etmek ve yok olmak için. Demek ki Samanyolu ve içindeki güneş ve etrafındaki dünya ve üzerindeki insan ve aklındaki her şey bir şarapnel. Düşüncesi, inancı, duygusu, icadı, hepsi. Demek ki insan insana saplanmak için var. Çünkü öyle olmasaydı... Eğer insana dair her şey gerçekten de bir şarapnel olmasaydı, bundan 40 yıl önce Türkiye-Suriye sınırında kurulu El-Aman mülteci kampındaki o patlama asla yaşanmazdı. Böylece altı günlük bir bebek bir çelik bilve sağanağı altında kalmaz ve o küçük yüzü asla parçalanmazdı. Ama parçalandı. Üç kor misket gömüldü yumruk kadar başına. Biri sol yanağından, diğeri sağ gözünün altından, öbürü de çenesinden girdi etine. Karşılına çıkan her hücreyi tek tek erittiler ve üç derin alev kuyusu açtılar yüzünde. Demek ki bu evrende her şey bir şarapnel. Zaten öyle olmasa bu kitap olmazdı.

Patlamadan sonra bebeği bulanlardan biri Yusuf Ali'ydi. Halepli bir şair. Yıllar sonra o anı şöyle anlattı:

"Bizim konteynerin yanına bir çadır kurmuşlardı. Yeni gelen bir kadın için... O bakıyordu bebeğe. Akşam vak-

ti, kamp da sessiz. O yüzden duyuyorduk ağlamasını. Hiç durmadan ağlıyordu. Sussa da uyusak, diye söyleniyorduk hatta... Sonra bomba patladı. Gittik yanına... Bir baktık, yüzü kan içinde. Göğsü inip kalkıyor. Ölmemiş, dedik. Ölmemiş ama... Artık ağlamıyor. Susmuş, bize bakıyor. Ama dik dik bakıyor. Hani bebekler gözünü diker ya? Hesap sorar gibi... Meğer gerçekten de hesap soruyorlarmış. Bunu da öğrenmiş olduk. Ama öğrendik de ne oldu? Hiç. Hesap verebildik mi? Yok.”

O gece, patlamadan sağlam çıkan kamp hastanesindeki tek ameliyathanede bir ölüm kalım savaşı verildi. Asbjörn adında, 32 yaşındaki Stavangerli bir cerrah, bebeğin parçalanmış yüzünü bir araya getirebilmek için on üç saat boyunca bir dikiş makinesi gibi çalıştı. Ameliyat sırasında bebeğin kalbi üç kez durdu ama Asbjörn pes etmedi. Sadece bir ara gözlerinden yaş geldi. Ama yanındaki hemşire tecrübeliydi. Savaşın ne olduğunu biliyordu. Cerrahın şakaklarındaki teri alıyormuş gibi yapıp gözyaşlarını sildi.

Güneş doğduğunda, her ne kadar bir yüze benzemese de bebeğin gözlerinin etrafında, nefes alabilen bir et parçası vardı artık. Ancak o zaman Asbjörn, gözyaşlarını sildiği için hemşireye teşekkür edebildi. O sırada üzerindeki kanlı önlüğü çıkarmasına yardımcı olan kadın, savaşı tanıdığı kadar insanın da ne olduğunu biliyordu. “Hangi gözyaşı?” dedi.

Ameliyathaneden yoğun bakım odasına geçtiğinde, diğer yaralılarla ilgilenen iki doktor bir an için işlerini bırakıp Asbjörn’ü tebrik etseler de o yanıt vermedi. Prefabrik hastane binasının kapısından çıkınca masmavi gökyüzüne bakıp derin bir nefes almak istedi ama yapamadı. Ya içtiği günde iki paket sigara yüzünden ya da oksijen dahil bu dünyaya dair hiçbir şeye tahammülü kalmadığından, aldığı nefesi ancak öksürerek geri verebildi. 14 aydır ev

olarak kullandığı konteynere doğru yürürken bir şey fark etti: Yorgun değildi. Bütün gece uyumamış ve ayakta durmuş olmasına rağmen en ufak bir yorgunluk hissetmiyordu. Sonra şunu fark etti: Hiçbir şey hissetmiyordu. Sanki hayatı boyunca bir daha hiçbir şey hissetmeyecekti...

Asbjörn konteynere girdi. Yatağına oturdu. Stavan-ger'deki karısıyla konuşmak istedi. Ama bunun için onu aramasına gerek kalmadı. Çünkü eli komodinin üzerinde duran telefona giderken, o konuşmayı zihninde çoktan duymaya başlamıştı. İkisinin de ne söyleyeceği belliydi:

Asbjörn kamptaki görevinden istifa edip derhal Norveç'e döneceğini söyleyecek, karısı da bu ani kararının nedenini soracaktı. İlkokul öğretmeni kadını endişelendirmemek için patlamadan, üzmemek için de bebekten söz etmeyecek olan Asbjörn "Çünkü seni özledim, çocukları özledim" diyecekti. Bunun üzerine karısı da El-Aman'ın yönetimiyle imzaladığı 24 aylık sözleşmeyi hatırlatıp kampta kalması için Asbjörn'ü ikna etmeye çalışacaktı. O da sessizce dinleyecek ve aynı kadının "Hiçbir yere gidemezsin! Ailenin sana ihtiyacı var!" diye bağıracağı günleri hatırlayacaktı. Çünkü o sırada, bir zamanlar karısını ikna etmek için kendi söylediği cümleleri bu defa onun ağzından duyacaktı:

"Ama sevgilim, bu kutsal bir görev... Birinin bunu yapması lazım... O çaresiz insanların da bir doktora, bir ceraha ihtiyaçları var..."

Asbjörn, gecedен beri kapalı olan telefonunun siyah ekranına bakarak aklından geçirdiği bu konuşmayı yine aklında noktaladı ve bir karar verdi: Bebeğin sağlık durumunun kötüleşmeyeceğinden ve yakın gelecekte ölmeyeceğinden emin olduğu anda kimseye haber vermeden El-Aman'dan ayrılıp Norveç'e dönecekti. Sonra bir karar daha verdi.

Telefonu komodinin üzerine geri koydu, ayağa kalktı,

yatağının altından çekip çıkardığı bavulunu açtı. İçinden bir kutu çıkardı. Kırmızı saten bir şeritle sarılmış ve buruşmuş bir fiyonk taşıyan kutunun üzerinde *El Massaya* yazıyordu. Fiyongu çözmek istedi ama elleri titrediği için bunu yapamadı. Vahşi bir hayvan gibi parçaladı kutuyu ve ortaya mavi bir şişe çıktı. Aylar önce, yılbaşında Beyrutlu bir meslektaşının armağan ettiği arak şişesini konteynerin camından giren ışık huzmesine doğru kaldırdı. Güneşin mavi camı aydınlatmasını izledi. Anason kokusundan nefret ettiği için bu şişeyi açmak o güne kadar aklına bile gelmemişti. Ama artık hiçbir şey hissetmiyordu. Hiçbir şeyden nefret etmiyor ya da hiçbir şeyi sevmiyordu. Asbjörn o şişeyi açmaya karar verdiği anı yıllar sonra şöyle anlattı:

“O zamanlar içki içmezdim. Ama o sabah bir şey oldu. Ameliyattan çıktığımda tamamen uyuşmuştum. Her yerim uyuşmuştu. Aklım, ayaklarım, burnum, her şeyim... Ve o an çok korktum. O uyuşmanın bitmesinden korktum. Onun için de... İşte o hissizlik devam etsin diye... Açtım o şişeyi, diktim kafama... Sonra bir baktım, yıllar geçmiş ve ben günde iki litre viski içiyorum. Sonunda becerdim alkolik olmayı. İşe de yaradı bence. Çünkü hâlâ hiçbir şey hissetmiyorum... Sadece... Günün o ilk yudumu var ya? İlk yudumu aldığım an... İşte o anı öyle bir hissediyorum ki! Öyle istiyorum ki o ilk yudumu, bir an için bu dünyayla aramda gerçek bir bağ varmış gibi geliyor. Birkaç saniyeliğine de olsa, neredeyse mutlu bile oluyorum! Onun için de şundan eminim artık: Eğer bir alkoliğin günün o ilk yudumunu arzuladığı kadar yaşamı arzulamıyorsan, bil ki hayatta olmayı hak etmiyorsun! Üstelik bir alkolik daha o ilk yudumda hatırlar alkole bağımlı olduğunu. O anlar, içkisiz yaşayamayacağını. Ama insan o kadar aptal bir hayvan ki hayata bağımlı olduğunu ancak ömrü-

nün sonunda anlıyor. Hatta son nefesinde. Alkoliğin daha ilk yudumda anladığını ayık olan ancak son nefesinde fark ediyor! Sonra da ağlaya ağlaya, pişmanlık içinde geberip gidiyor. O gece o bebek üç defa öldü, üç defa dirildi. Bence o bebek doğar doğmaz anlamıştı her şeyi. Görür görmez anlamıştı hayatın ne kadar değerli olduğunu. Eminim ki ben her gün nasıl iştahla içiyorsam o ilk yudumu, o da öyle aldı bu dünyadaki ilk nefesini. Hayata âşık doğdu o bebek. Onun için ölmedi o gece... Ben onun hayatını kurtarmadım. O kendi kurtuldu. Tabii beni de kurtardı. Çünkü ben o bebek sayesinde anladım, gerçek bir cerrah olmadığımı ve asla olamayacağımı. Fazla hissediyordum çünkü. Fazla düşünüyordum. Oysa herhangi bir devlet başkanı kadar umursamaz olmalı bir cerrah. Kesinlikle olmak zorunda! Ne bileyim, bir yerlerde savaş çıkarmış herhangi bir devlet başkanı gibi olmalı mesela. Tam da o başkan gibi şunu kendine rahatlıkla söyleyebilmeli: Düşünme o suratı yanmış bebekleri. Ayağı kopan, bağırsağı parçalanan o bebekleri düşünme. Sen işine bak! Düşünme hiçbirini! Siktir et o bebekleri!”

Sınırdaki onlarca mülteci kampının arasından, patlatmak için El-Aman’ın seçilmiş olması elbette bir tesadüfün eseri değildi. Diğer kampların aksine, mülteciler için El-Aman’dan sonra yeni bir hayat ihtimali gerçekten de vardı. Kamp yönetiminin uluslararası bağlantıları sayesinde o mülteciler bir gün El-Aman’dan çıkabilir ve evlerinde bıraktıkları kendilerine çok uzaklarda yeniden kavuşmayı deneyebilirlerdi. Ne de olsa mülteci sadece evini değil, yola çıktığı gün kendini de terk eder. Çünkü o kadar acıdan sonra, yola çıkanla hedefe varan aynı kişi olmaz. Yine de savaşın olmadığı bir coğrafyaya ulaşip gerçekte kim olduğunu hatırlamaya çalışmak o kampta kalanlar için mümkündü. Hatta bir gün gelebilir ve yasal sorumlulukların-

dan kaçınmak için bütün devletlerin göçmen olarak andığı o insanlar, sahip olmaları gereken mülteci statüsüne, El-Aman yönetiminin de desteğiyle, gittikleri ülkede kavuşabilirlerdi. İnsanların bir damla su için göç yollarında birbirini boğazladığı bir evrenden insanların indirimde olan bir telefon için mağazalarda birbirini boğazladığı farklı bir evrene açılan, boyutlar arası bir kapıydı o kamp. Bu yüzden o bomba başka bir yerde değil de El-Aman'da patladı. Hatta bebek de bu yüzden o kamptaydı. Bomba ve bebek aynı nedenle bırakılmışlardı oraya. Çünkü El-Aman'da umut vardı.

Bombayı kampa kimin bıraktığı öğrenilemedi. Ancak patlamadan altı gün önce Türkiye topraklarında doğan bebeği sınırın diğer tarafına kimin geçirdiği belliydi. Suriye'deki o kampa gizlice kimin soktuğu da belliydi. Hatta Yusuf Ali'ye göre patlamayla birlikte ağlamayı kesen bebeğin yüzündeki sınırlar öldüğü için Asbjörn'e göre bir daha asla ağlayamayacağı da belliydi.

24 Aralık

Sabah

Dünyanın yeni bir binyıla girmesine yedi gün kalmıştı ve ben Asbjörn'ün cenazesindeydim. Gözyaşı dökmek için mükemmel bir andı ama ben ağlayamıyordum. Ağlayamadığım için de soğumuş bir ceset kadar sertleşmiş ve her zamanki gibi gergindim. Sürekli yanımda taşıdığım küçük beyaz şişeyi cebimden çıkarabilir, içindeki sıvıyı göz-pınarlarıma gizlice damlatabilir ve siklosporin sayesinde etrafa nemli gözlerle bakabilirdim. Ama son zamanlarda yeterince yalan söylediğim için en azından o küçük kilesede kimseyi kandırmadan sessizce oturmaya karar verdim. Çünkü yüzüm gibi gözyaşlarım da suniydi ancak Asbjörn'ün ölümünün bende yarattığı acı, kırk yıl önce El-Aman'da hayatımı kurtarmış olması kadar geçektir.

Stavanger'deki kiliseden çıktığımda kar fırtınası dinmişti. Artık bambaşka bir manzara vardı karşımda ve her şey bir yılbaşı kartpostalına benziyordu. Bir kartpostalın içinde yürüyordum. Binanın önündeki geniş basamaklardan inerken telefonum çaldı. Arayan Palermolu Federico'ydu. Açar açmaz sordum:

“Delik açıldı mı?”

“Hayır... Henüz uygun bir an yakalayamadılar.”

“Neyse, daha zamanımız var.”

“Aslında yok. Ben de onun için aradım. Yola çıkma tarihini öne aldılar. 27 Aralık'ta gönderiyorlar.”

Yeni bir binyılın arifesinde,
Birinci Dünya Barışı
Vakfı'nda çalışan Zamir'in
görevi ne pahasına olursa
olsun savaşları durdurmak-
tır. Baş döndüren barış
senaryoları, komplolar ve
mücadeleler içinde Zamir
şu soruya yanıt arar:
İnsan nasıl barışır?

“Demek ki bu evrende
her şey bir şarapnel.
Ve genişlemekte olan,
aslında bir şarapnel
bulutu. Demek ki Saman-
yolu ve içindeki güneş
ve etrafındaki dünya
ve üzerindeki insan ve
aklındaki her şey bir
şarapnel. Düşüncesi,
inancı, duygusu, icadı,
hepsi. Demek ki insan
insana saplanmak için
var... Zaten öyle olma-
saydı bu kitap olmazdı.”

Tavsiye edilen
KDV'siz
satış fiyatı

₺ 49

Sertifika no: 44913

ISBN 978-625-8495-42-3

9 786258 495423

Doğan
Kitap